

بقلم: آقای مجتبی فائزی

بقیه از شماره قبل

جمع آوری قرآن در زمان عثمان

ابن ابی داود از طریق یحیی بن عبدالرحمن بن حاطب میگوید که :
 عمر گفت هر کس از قرآن چیزی بیاورد و بر الواح و پوست نخل نوشته باشد قبول نکنند
 مگر اینکه دو نفر شاهد گواهی دهد این اشته نقل کرده اول کسیکه قرآن را جمع
 نمود ابابکر بود و زید آنرا مینوشت و مردم نزد زید بن ثابت حاضر میشدند و او چیزی
 از قرآن را قبول نمیکرد مگر دو شاهد عادل گواهی دهند در این صورت بنوشتن اقدام میکرد
 تا آخر سوره بر امت که نزد ابی خزیمه بن ثابت بود و آنرا نوشتن چه رسول اکرم
 گواهی خزیمه را بمنزله دو شاهد قرار داده و عمر آیه رجم را آورد و آنرا قبول نکرده
 چه او یکنفر بود در هر حال چون در جنگ یمامه همتاد تن از محافظین قرآن بدرجه
 شهادت رسیدند ابابکر با مشورت عمر قرآن را از روی سنگها و شاهها آنطور که
 از روایات مستفاد میشود جمع نمود -

جمع سوم قرآن در عهد عثمان است چیزی که در این زمان بسیار مورد توجه
 و مهم بنظر میرسد آنستکه فتوحات مسلمین زیاد شده و ملل غیر عرب با عرب مخلوط و
 آمیزش نمودند و جمعی قاریان قرآن در شام و عراق - یمن - ارمنستان آذربایجان
 پراکنده و اختلاف زیادی در روش قرائت آن پدید آمد و این اختلاف بعدی شدت نمود
 که سبب ترس و هراس واقع شد . بخاری از انس و او از حذیفه بن یمان نقل مینماید
 که در جنگ آذربایجان و شام و ارمنستان و عراق مامور بود این نکته را دریافت که
 هر يك نحوه قرآنرا میخوانند حذیفه پس از مراجعه موضوع را بعثمان اظهار داشت
 و گفت قبل از اینکه ما بین امت رسول اکرام اختلاف واقع شود آنها را در یاب تا اختلاف
 آنها مانند یهود و نصاری نشود.

عثمان کسی نزد حفصه دختر عمر فرستاد تا قرآنرا بیاورد و پس از استنساخ

باورد نمایند و دستور استنساخ را بزید بن ثابت و عبدالله بن زبیر و سعید بن عاص و عبدالرحمن بن حارث هشام صادر کرد و آنها مشغول انجام این امر بزرگ گردیدند و چنانچه در طرز قرائت اختلاف شد بلغت قریش بنویسند.

زید میگوید آیه از آخر سوره احزاب مفقود شد و آنرا نزد خزیمه بن ثابت انصاری پیدا کردم من المؤمنین رجال صدقوا ما عاهدوا الله علیهم فمنهم من قصی. و در بعضی روایات است که بزید بن ثابت و سعید بن عاص گفت بنویس و یکی از شما کتابت نماید و دیگری بخواند و این دو هیچ اختلاف نکردند.

بعزدر التابوت و یکی از آنها گفت التابوة ابن التین میگوید بفرق جمع قرآن ابی بکر و جمع عثمان آنست که او بواسطه کشته شدن قارئین قرآن در جنگ یمامه ترسید که قرآن از میان برود و مفقود شود لذا قرآن را در صحیف مرتب کرد. و اما جمع عثمان اینست که ملل عرب باغیر عرب آمیزش نمودند و دایره لغات توسعه پیدا کرد از اینجهت دستور داد که فقط قرآنرا بلغت قریش بنویسند و از سایر و از سایر لغات صرفنظر نمایند.

حارث مجاسبی میگوید مشهور است که عثمان قرآنرا جمع کرد ولی اینطور نیست چه اینکه اختلاف قرائت مابین رحل شام و عراق (در حرورف) واقع شده بود. عثمان بیک قرائت اکتفا نمود و از سایر لغات و قرائت ها چشم پوشید و گرنه ابتدا ابو بکر و برخی هم گفته اند که حضرت علی جمع کرد پس بنا بر آنچه در مطالب ذکر شد و آنطور که مشهور است عثمان پنج نسخه تهیه (بیک قرائت) و بکشورهای مسلمین ارسال داشت

و برخی هم گفته اند که هفت نسخه جمع کرد و بمکه - شام - یمن - بحرین بصره - کوفه فرستاد و یکی را هم در مدینه نگه داشت و اصل آنرا بحفصه بر گردانید